

Ár 2014, föstudaginn 11. júlí, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Oddur Ólason.

Fyrir er tekið **mál nr. 29/2014**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 27. febrúar 2014, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 25. febrúar 2014. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 27. febrúar 2014, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 10. apríl 2014. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 11. apríl 2014, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust ekki frá sóknaraðila.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 11. júlí 2014.

II.

Málsatvik.

Þann 10. janúar 2007 var bílasamningur nr. X undirritaður milli varnaraðila sem leigusala og sóknaraðila sem leigutaka. Hið leigða var A. Leigutími var frá 10. janúar 2007 til 5. febrúar 2014. Samningsfjárhæð var kr. 1.097.528. Samningurinn var gengistrygður miðað við 50% JPY og 50% CHF.

Þann 21. október 2010 var bílasamningur nr. X endurreiknaður í samræmi við dóma Hæstaréttar nr. 153/2010 og 471/2010. Eftirstöðvar samnings fyrir endurreikning voru kr. 1.414.857 en eftir endurreikning voru þær kr. 670.436. Inneign á veltureikningi var kr. 15.548.

Þann 20. september 2013 krafðist sóknaraðili endurgreiðslu ofgreiddra afborgana af láni nr. X. Varnaraðili hafnaði kröfunni þann 4. nóvember 2013.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 25. febrúar 2014.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að varnaraðili endurreikni ólöglegt gengislán hans nr. Y 70102879, m.t.t. reikningsaðferðar sem Hæstiréttur Íslands mælti fyrir um í máli nr. 464/2012 og greiði honum þá upphæð sem hann ofgreiddi af láninu.

Sóknaraðili kveður lán hans uppfylla öll skilyrði þess að falla undir undantekningarreglu frá fullum efnudum vegna fullnaðarkvittana. Varnaraðili neiti hins vegar að viðurkenna fordæmi dóma Hæstaréttar í málum nr. 600/2011 og 464/2012. Ekki verði annað séð en að varnaraðili sé að draga öll mál á langinn í þeirri von að kröfur á hendur fyrirtækinu fyrnist.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfu sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili bendir á að þegar fjallað sé um endurreikning lána sem upphaflega hafi borið gengistryggingu, sé til þess að líta að um lögmætar skuldbindingar sé að ræða sem lántökum beri að standa skil á samkvæmt grundvallarreglum fjármunaréttar um skuldbindingargildi samninga. Eftir þá niðurstöðu Hæstaréttar að óheimilt hafi verið að verðtryggja lánsskuldbindingar með vísan til gengis gjaldmiðla þá hafi réttarstaðan verið sú að „líta [varð] með öllu fram hjá ákvæðum samnings um vaxtahæð“, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 471/2010.

Varnaraðili vísar til þess að þar sem gengistryggingin hafi verið óheimil, þá hafi fallið niður bæði gengistrygging og vaxtaviðmið samningsins, enda „*bein og órjúfanleg tengsl*“ á milli þessa. Atvik hafi þá svarað til þess „*að samið hafi verið um að greiða vexti af peningakröfu án þess að tiltaka hverjir þeir skyldu vera*“, sbr. tilvitnaðan dóm. Af þeim sökum skyldu vextir ákvarðaðir í samræmi við lögbundið vaxtaviðmið skv. 4. gr., sbr. 3. gr. vaxtalaga.

Varnaraðili byggir á því að samkvæmt 3. gr. laganna skuli greiða vexti frá stofndegi kröfu og til greiðsludags. Ákvæði 4. gr. sömu laga ákvarði að vextir í slíkum tilfellum skuli vera í samræmi við lægstu vexti á íslenskum lánamarkaði, en slík vaxtakjör bjóðist almennt ekki við fjármögnun varanlegra neyslufjármuna eins og bifreiða.

Bendir varnaraðili á að í kjölfar gengisdóma Hæstaréttar þann 16. júní 2010 og vaxtadóms frá 16. september 2010 hafi samningur sóknaraðila verið endurreiknaður. Við endurreikning hafi verið beitt svonefndri veltureikningsaðferð við að finna út of- eða vangreiðslur og höfuðstól, en þessi aðferð hafi verið viðurkennd í dómafrankvæmd, sbr. t.d. dóm Hæstaréttar í máli nr. 50/2013.

Varnaraðili tekur fram vegna tilvísunar sóknaraðila til máls nr. 464/2012 að þar hafi ekki reynt sérstaklega á málsástæður um aðferð við endurreikning, enda hafi kröfuhafi ekki sett fram sérstök andmæli við útreikning skuldara. Þannig hafi málið einkum snúið að því hvort að skilyrði fullnaðarkvittunar væru fyrir hendi, en í málinu hafi verið gerð viðbótarkrafa um greiðslu á hendur skuldara (öfugt við aðstöðu sóknaraðila sem hafi fengið endurgreiðslu). Umrætt dómsmál verði því að lesa með hliðsjón af málsforræðisreglu einkamálaréttarfars sem feli í sér að dómstólar séu bundnir af þeim málsástæðum og gögnum sem aðilar tefli fram hverju sinni. Með vísan til þessa, dóms Hæstaréttar í máli nr. 50/2013 og að engin viðbótarkrafa hafi verið gerð á hendur sóknaraðila verði ekki litið til máls nr. 464/2012 við úrlausn kvörtunarinnar, ekki frekar en í niðurstöðu úrskurðarnefndar í máli nr. 90/2013.

Bendir varnaraðili á að í dómum Hæstaréttar t.d. í málum nr. 471/2010, 603/2010, 50/2013, 327/2013 og 328/2013 sé að finna leiðsögn um útreikninga sem sé eftirfarandi: 1) Ógild ákvæði um gengistryggingu í lánasamningi leiði til þess að litið verði með öllu fram hjá ákvæði samningsins um vaxtahæð og skuldin beri vexti eftir 4. gr., sbr. 3. gr. vaxtalaga frá lántökudegi til lokadags. Skuldbinding lántakans á hverjum tíma skuli miðast við lánið þannig reiknað; 2) Ofgreiðsla/vangreiðsla fyrir liðna tíð sé fundin með því að bera saman annars vegar raunverulegar greiðslur sem lántaki hafi innt af hendi og hins vegar þær greiðslur sem lántaka hafi borið að inna af hendi, hefði vaxtahæð verið reiknuð eftir 4. gr., sbr. 3. gr. vaxtalaga frá upphafi (veltureikningur); 3) Réttur lánveitanda til viðbótargreiðslu vegna vangreiðslu geti mögulega takmarkast af undantekningarreglu kröfuréttar um gildi fullnaðarkvittana. Feli endurkrafa í sér verulega röskun á fjárhagslegum hagsmunum skuldarans, miðað við þær væntingar sem hann hafi mátt gera og önnur skilyrði fullnaðarkvittunar séu til staðar, þá falli endurkröfuréttur lánveitandans niður; 4) Réttur lántaka til að ná fram kröfu vegna ofgreiðslu ráðist af því hvort að lántaki hafi greitt hærri fjárhæðir samtals á umræddu tímabili en hann hefði gert hefði hæð vaxta verið reiknuð eftir 4. gr., sbr. 3. gr. vaxtalaga frá upphafi.

Varnaraðili bendir á að niðurstaða endurreiknings á samningi sóknaraðila hafi verið sú að eftirstöðvar samnings hans hafi lækkað um kr. 744.421 frá síðasta greidda gjalddaga fyrir endurreikning, eða úr 1.414.857 í kr. 670.436. Þá hafi sóknaraðila reiknast inneign á veltureikningi og hafi því ofgreitt af láni sínu. Inneign sóknaraðila hafi annars vegar verið ráðstafað til skuldajöfnunar á ógreiddum gjalddögum frá 5. júlí 2010 til 5. október 2010 (að fjárhæð um kr. 68.000). Hins vegar hafi sóknaraðili ráðstafað þeirri inneign sem eftir hafi staðið, kr. 15.548 til aukaafborgunar inn á eftirstöðvar skuldarinnar.

Varnaraðili vísar til þess að það sé meginregla í kröfurétti að kröfuhafi sem fengið hafi minna greitt en hann hafi átt rétt til eigi kröfu á hendur skuldara um það sem vangoldið sé. Frá meginreglunni geti verið undantekningar, t.d. reglan um fullnaðarkvittun.

Varnaraðili bendir á að þannig kunni sú aðstaða að vera uppi þegar kröfuhafi geri kröfu á hendur skuldara um vangoldna greiðslu, að skuldari geti komist undan frekari fjárútlátum með því að bera fyrir sig svokallaða fullnaðarkvittun. Þetta sé þó háð vissum skilyrðum og eigi við mjög sérstakar aðstæður. Reglunni um fullnaðarkvittun verði hins vegar einungis beitt gegn kröfu kröfuhafa en ekki til stuðnings kröfu skuldara á hendur kröfuhafa, slík kröfugerð styðjist við önnur lagasjónarmið s.s. reglur um endurgreiðslu ofgreidds fjár.

Varnaraðili byggir á því að enga reglu sé að finna í lögum sem leiði til þeirrar niðurstöðu að skuldari geti endurkrafið kröfuhafa um fjárhæð sem hann hafi þegar greitt í samræmi við samning aðila, lög og dómafordæmi. Í þessu sambandi skuli vakin athygli á dómi Hæstaréttar í máli nr. 50/2013, en þar hafi sérstakri endurkröfu skuldara verið hafnað, jafnvel þó að kröfuhafi gæti ekki krafist viðbótargreiðslu úr hendi skuldara vegna þess að undantekningarreglan um fullnaðarkvittun átti við. Sama aðstaða sé uppi varðandi fyrirliggjandi kvörtun. Þegar varnaraðili hafi endurreiknað lán sóknaraðila í samræmi við gildandi rétt þá hafi endurreiknaður höfuðstóll lækkað um kr. 744.421. Þá hafi niðurstaða veltureiknings verið sú m.v. síðasta greidda gjalddaga að sóknaraðili hafi ofgreitt af láni sínu en hafi fengið endurgreiddar um kr. 83.000 eða um 7,5% af upphaflegu láni. Endurgreiðslunni hafi verið ráðstafað til greiðslu ógreiddra gjalddaga og því sem umfram hafi verið eftir þessar greiðslur hafi sóknaraðili nýtt til aukaafborgunar af láninu.

Varnaraðili telur af framangreindu ljóst að sóknaraðili geti ekki borið fyrir sig fullnaðarkvittun þar sem engin krafa hafi verið gerð á hendur honum um viðbótargreiðslu. Þvert á móti hafi sóknaraðili fengið greitt frá varnaraðila.

Varnaraðili bendir á til viðbótar framangreindu að ekki sé í tilvikum sóknaraðila uppfyllt það meginskilyrði fyrir beitingu undantekningarreglunnar um fullnaðarkvittun að endurkrafa fjármuna raski verulega fjárhagslegum hagsmunum skuldara. Engin gögn hafi verið lögð fram sem sýni að fjárhagslegum hagsmunum sóknaraðila hafi verið raskað. Þvert á móti liggi fyrir að við endurreikning hafi eftirstöðvar skuldbindingar sóknaraðila lækkað verulega. Á sama tíma hafi raunvirði bifreiðarinnar aukist vegna áhrifa gengisfalls íslensku krónunnar á verðmæti bifreiða, að teknu tilliti til afskrifta um kr. 222.543 eða um 20% af upphaflegu kaupverði.

Varnaraðili bendir á að sóknaraðili ætlist til þess með kröfugerð sinni að skuldbinding hans beri neikvæða raunvexti eða -1,97%. Slík kjör, þar sem lánveitandi borgi með láni, hafi sóknaraðili aldrei getað gert sér væntingar um. Til hliðsjónar megi benda á að Íbúðalánasjóður hafi gert kröfu um 4,7% raunvexti vegna fasteignatryggðra lána þegar lán sóknaraðila hafi verið tekið í janúar 2007. Sé einnig tekið tillit til hækkunar á verðmæti bifreiðar sóknaraðila m.v. október 2010 þá ætli sóknaraðili að hafa um 10% arðsemi af viðskiptunum (neikvæða raunvexti).

Varnaraðili telur ljóst með vísan til framangreinds að sóknaraðili hafi ekki orðið fyrir fjárhagslegri röskun vegna fjármögnunar bifreiðakaupa sinna. Sóknaraðili hafi aldrei getað vænst annars en að þurfa að greiða vexti af láninu og hafi aldrei getað búist við hreinni arðsemi af lántöku sinni. Þessu til viðbótar sé einsýnt að verði fallist á kröfu sóknaraðila muni hann auðgast á óréttmætan hátt á kostnað varnaraðila og njóta kjara sem væntingar hans hafi aldrei getað staðið til.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að endurreikningi varnaraðila á bílasamningi sóknaraðila nr. X.

Í 6. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki er fjallað um þau mál sem nefndin fjallar ekki um. Í e-lið 6. gr. samþykktanna kemur fram að nefndin fjalli ekki um þau mál sem eru það óljós, illa upplýst eða kröfur aðila eru svo óskýrar að þau séu ekki tæk til úrskurðar.

Sóknaraðili byggir kröfu sína á því að lán hans uppfylli öll skilyrði þess að falla undir undantekningarreglu frá fullum efndum vegna fullnaðarkvittana, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 464/2012.

Sóknaraðili gerir ekki tilraun til að sýna fram á að útreikningur varnaraðila sé rangur eða útskýra á hvaða forsendum leiðréttu beri lán hans frekar en gert hefur verið. Við yfirferð nefndarinnar yfir gögn málsins vekja háir vextir í endurútreikningi athygli, en sóknaraðili hefur enga athugasemd gert við þá.

Til þess að unnt sé að taka afstöðu til kröfu sóknaraðila um leiðréttingu telur nefndin nauðsynlegt að fá annaðhvort í hendur skýra og glögglega fram setta útreikninga á því sem sóknaraðili telur vera rétta stöðu lánsins og kröfugerð sem byggir á þeim útreikningum, eða skýra, rökstudda kröfu um að einhver tiltekin atriði í fyrirbyggjandi útreikningi varnaraðila verði reiknuð með öðrum hætti en gert er.

Í ljósi framangreinds verður að telja að mál sóknaraðila sé svo óljóst og illa upplýst að ekki verði hjá því komist að vísa kröfu sóknaraðila frá, með vísan til e-liðar 6. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki, sbr. úrskurði úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 79/2013, 12/2014 og 14/2014.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, er vísað frá.

Reykjavík, 11. júlí 2014.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Oddur Ólason